

6.1.3

LES POLÍTIQUES DE DESENVOLUPAMENT RURAL EUROPEES

LAURA DALMAU I POL

Subdirectora general de Planificació Rural

Direcció General de Desenvolupament Rural

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació

laura.dalmau@gencat.cat

Resum

La masia sempre ha estat lligada a la producció agrària, ramadera i forestal, també ha estat un model familiar d'autosuficiència, atesa la llunyania i la poca disponibilitat de l'activitat comercial centrada als nuclis de població.

Cal destacar el valor patrimonial de les masies i de la seva activitat, ja que són rellevants pel seu valor de patrimoni històric i en el manteniment del mosaic agroforestal, i els beneficis ambientals que això comporta.

Actualment la masia continua lligada principalment a l'activitat agropecuària i en menor mesura a la forestal, i n'ha diversificat els usos per tal d'assegurar la viabilitat econòmica cap a altres sectors complementaris com el turisme, la restauració, l'esport i l'educació. En l'àmbit forestal també cal destacar la importància que té el creixement de la biomassa com a font d'energia.

Per promoure l'activitat econòmica del món rural, tant la que prové de l'agricultura com d'altres complementàries, el Departament disposa del Programa de Desenvolupament Rural (PDR) de Catalunya, en el marc dels fons estructurals de la Unió Europea i la política agrària comuna (PAC).

El PDR.cat2020 disposa de diverses mesures i operacions per fomentar l'activitat agroforestal, mitjançant línies d'ajut a inversions, ja sigui a la modernització i mitigació del canvi climàtic d'explotacions agràries com a la seva diversificació econòmica i la comercialització en circuits curts, i també línies d'ajut que promouen la gestió forestal sostenible i la implementació de pràctiques agràries més sostenibles.

Cal destacar l'eina que disposa el PDR.cat2020 per al desenvolupament econòmic i millora de la qualitat de vida de les zones rurals, el Leader. En el marc d'aquest programa es defineixen estratègies de desenvolupament local per donar suport als projectes d'inversió privats i públics, així com projectes de cooperació estratègics. En aquest darrer àmbit, en el període 2007-2013, s'ha donat suport al projecte Masies + Sostenibles, amb l'objectiu de tendir a la rehabilitació, sostenibilitat i autosuficiència de les masies per tal d'afavorir-ne la pervivència i millorar-ne les condicions de vida dels habitants.

Paraules clau:

PDR, ajuts, desenvolupament rural, Leader, diversificació econòmica.

Resumen

La masía siempre ha estado vinculada a la producción agraria, ganadera y forestal, también ha sido un modelo familiar de autosuficiencia, vista la lejanía y la poca disponibilidad de la actividad comercial centrada en los núcleos de población.

Hay que destacar el valor patrimonial de las masías y de su actividad, ya que son relevantes por su valor de patrimonio histórico y en el mantenimiento del mosaico agroforestal, y los beneficios ambientales que conlleva.

Actualmente la masía continúa ligada principalmente a la actividad agropecuaria y en menor medida a la forestal, y ha diversificado sus usos a fin de asegurar su viabilidad económica hacia otros sectores complementarios como el turismo, la restauración, el deporte y la educación. En el ámbito forestal también hay que destacar la importancia que tiene el crecimiento de la biomasa como fuente de energía.

Con el fin de promover la actividad económica del mundo rural, tanto la que proviene de la agricultura como otras complementarias, el Departamento dispone del Programa de Desarrollo Rural (PDR) de Catalunya, que se programa en el marco de los Fondos Estructurales de la Unión Europea y la Política Agraria Común (PAC).

El PDR.cat2020 dispone de diferentes medidas y operaciones para fomentar la actividad agroforestal, mediante líneas de ayuda a inversiones, ya sea a la modernización y mitigación del cambio climático de explotaciones agrarias como a la diversificación económica y la comercialización en circuitos cortos, y también líneas de ayuda que promueven la gestión forestal sostenible y la implementación de prácticas agrarias más sostenibles.

Hay que destacar la herramienta que dispone el PDR.cat2020 para el desarrollo económico y mejora de la calidad de vida de las zonas rurales, el Leader. En el marco de éste se definen unas estrategias de desarrollo local con el fin de apoyar los proyectos de inversión privados y públicos, así como proyectos de cooperación estratégicos. En este último ámbito, en el periodo 2007-2013 se ha apoyado el proyecto de 'Masías + sostenibles', con el objetivo de tender a la rehabilitación, sostenibilidad y autosuficiencia de las masías con el fin de favorecer su pervivencia y mejorar las condiciones de vida de sus habitantes.

Palabras clave:

PDR, ayudas, desarrollo rural, Leader, diversificación económica.

Abstract.

The traditional isolated rural house, known in Catalan as 'masia', has always been linked to the agricultural, livestock and forestry production, based on a family model of self-sufficiency. This is a consequence of the remoteness and low availability of commercial activity, which was mainly located in rural towns.

It should be highlighted the heritage value of the 'masies' and the benefits of its activity, according to their historical heritage value and the agroforestry mosaic maintenance, which entails major environmental benefits.

Currently the 'masia' continues mainly based on farming and to a lesser extent to the forest activity but has integrated new diversifying activities in order to ensure their economic viability toward other complementary sectors such as tourism, food and beverage services, sport and education. In the forestry field should be emphasized the major expansion of biomass as a source of energy.

In order to promote the economic activity of rural areas, from farming to complementary sectors, the Ministry has available the Rural Development Program (RDP) of Catalunya, which is programmed in the framework of the European Union Structural Funds and the Common Agricultural Policy (CAP).

The RDP.cat2020 has available different measures and operations to promote the agro-forestry sector, through supporting investments, either to the modernization and mitigation of climate change on agricultural holdings as to economic diversification and marketing in short circuits, and also promoting sustainable forest management and the implementation of sustainable farming practices.

It should be emphasized the Leader tool available on the RDP.cat2020, addressed to the economic development and improvement of the quality of life in rural areas. In this framework, local development strategies are defined in order to support the projects of private and public investments, as well as strategic cooperation projects. Within the period 2007-2013 it was supported the cooperation project of 'masies + sostenibles', with the aim to encourage the restoration, sustainability and self-reliance of the 'masies' in order to promote their survival and improve the living conditions of its inhabitants.

Keywords:

RDP, subsidies, rural devolpment, Leader, economic diversification.

La masia ha estat tradicionalment lligada a la producció agrària, ramaderia i forestal, i ha estat un model familiar d'autosuficiència, atesa la llunyania i la poca disponibilitat de l'activitat comercial centrada als nuclis de població.

A més del valor patrimonial de les masies, cal destacar també el de la seva activitat, ja que permet mantenir el mosaic agroforestal tradicional, que genera beneficis ambientals, tant des del punt de vista de prevenció d'incendis forestals com de manteniment de la biodiversitat.

Tot i que l'eix principal de les masies continua essent l'agropecuària, i en menor mesura la forestal, les dues han diversificat l'activitat econòmica per assegurar-ne la viabilitat, com pot ser el turisme, la restauració, l'esport, l'educació. I en l'àmbit forestal, cal destacar la importància que té el creixement de la biomassa com a font d'energia. Aquestes noves línies es van configurant com a motors de diversificació econòmica i en molts casos de manteniment de l'activitat agrària en el món rural.

Per donar suport a la promoció d'aquesta activitat econòmica del món rural, disposem de les polítiques de desenvolupament rural europees.

La política de desenvolupament rural s'emmarca dins de dos grans polítiques de la Unió Europea, per una banda la política regional i, per l'altra, la política agrària comuna (PAC). Dins la política regional trobem els següents fons comunitaris per implementar-la, el Fons Europeu de Desenvolupament Regional (conegut com a FEDER), els Fons Europeu Social (FSE), el Fons Europeu Marítim i de la Pesca (FEMP) i el Fons de Cohesió (FC), que conformen el marc estratègic comú, i dins la política agrària comuna hi trobem el Fons Europeu Agrícola de Garantia (FEAGA), conegut també com els ajuts de primer pilar de la PAC o ajuts directes.

El fons europeu que dona suport al desenvolupament rural és el Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER), conegut també com els ajuts del segon pilar de la PAC, que també s'ha de sumar a la llista de fons anteriors, tant en el de la política regional com en el de la PAC i, per tant, és molt important assegurar-ne la coherència i complementarietat per obtenir una programació estratègica que doni el màxim valor afegit dels programes, així com la eficàcia i l'eficiència d'aquests instruments.

Aquesta programació estratègica té lloc en l'àmbit estatal i, per tant, són els estats membres els encarregats de dur-la a terme. Pel que respecta als fons que conformen el Marc Estratègic Comú (FEDER, FSE, FEMP, FC i FEADER), es programen per mitjà de l'acord d'associació. Aquest document estratègic exposa l'estratègia i la prioritat d'inversió d'aquests fons per al període 2014-2020. Pel que fa als fons de la PAC (FEAGA i FEADER), aquesta complementarietat s'estableix en el marc dels programes de desenvolupament rural (PDR).

Si analitzem més en detall el fons de desenvolupament rural FEADER,¹ regulat mitjançant el Reglament (UE)

¹ Aquest fons està regulat mitjançant el Reglament (UE) núm. 1305/2013 del